

KAKO ZVENI KAPITALIZEM

Kompozicijo Nine Dragičević »*Gospa, tega v realnosti ni*« odpira vprašanje. Vprašanje oziroma spraševanje, dvom, ta konstitutivni moment, to konstitutivno dejanje razsvetljenskega subjekta, je bilo v moderni dobi obeleženo s pridobivanjem novih spoznanj, z iskanjem, s širitvijo uma, z mišljenjem. Toda intonacija uvodnega vprašanja, vprašanja, »Ne, mislim, če me razumete?«, ki ga izreka ena od govork iz Ninine kompozicije, ni novo védenje, ni novo spoznanje. Njeno vprašanje ne predpostavlja dvoma, prav nasprotno: pomeni zaklinjanje verovanjske dogme, pomeni nemišljenje, potrjuje aksiom, želi potrditi aksiom, osebno prepričanje, skratka, ideologem. Vpraševanje ni več spraševanje, ni več iskanje novega, temveč je persistentno perpetuiranje in potrjevanje stazisa.

Seveda pa nam Dragičević takoj nato postreže s suspenzom. Tega, kar naj bi razumeli, tega, kaj je ta aksiom, ta ideologem, ki ga govorka potrjuje skozi vso kompozicijo, ne zvemo do samega zaključka. A pomembno je že tudi samo to nenehno izrekanje: kot bi govorka želela to dogmo vtisniti v svojo lastno percepcijo, pa tudi v percepcijo drugih. Prešiti vse obstoječe.

V tej urbani opereti, kot Nina Dragičević označuje svojo kompozicijo, govorijo in »pojejo« mnogi glasovi. Tu so, tu smo, sodobniki in sodobnice, zakreditirani, polni hipotek, lačni, v nenehnem pomanjkanju, in njihova, naša, zvočnost. Dragičević niza zvočne situacije, izreke in glasove ljudi, ki razrešujejo svoje specifične osebne mizerije v kontekstu sodobnega kapitalizma, toda – in to je temeljno opozorilo pričujočega dela – načini govorjenja o mizeriji so obenem tudi izrazi strategij soočanja z njo. Pomanjkanje se razrešuje, poudarja Nina, natanko z orodji, ki so v pomanjkanje tudi pripeljali.

Kompozicija »*Gospa, tega v realnosti ni*« je zvočna upodobitev te specifične norosti ljudi ob soočanju z bedo. Bodimo pozorni: ena se reži, druga se hihita, pri tretji slišimo v glasu apatijo, četrta se viktimizira, peta je vsa akcijska, »moraš«, pravi. Ni pomembno le to, kaj govorijo o mizeriji, temveč predvsem, kako jo rešujejo. In, seveda, Nina vstavi tudi sebe, »a to tle plačam«, slišimo nekje. Te vinjete so strategije soočanja z realnostjo. In krog je sklenjen: realnost bede in pomanjkanja je obenem tudi realnost taktik reševanja taiste bede in pomanjkanja. In zvočnost, ki nam jo Nina posreduje, je zvočni izraz te realnosti. In zvočnost te mizerne realnosti nam posreduje odlično. Prav v tem izstopa njena izjemna senzibilnost poslušanja in nato posredovanja. Tako zveni kapitalizem.

Intervencija violine je intervencija komentatorke: je zvočni komentar stanja duha, uglasbljena vzporednica govorjenja protagonistk in protagonistov kompozicije. Zato se po prvih minutah začne trgati: Nina le drsi po violini, s prsti pritiska po strunah, medtem slišimo različne glasove, različne osebe, različne izreke, violina jih komentira, žaga, se zatika, se utrujeno ponavlja, škripa, se spet zatika, spolzi v sekvence Paganinijevega »*Beneškega karnevala*«, da z njimi še poudari to groteskno človeško maškarado. Pa še karneval se trga.

Dokler se ves ta pogon ne izčrpa. Dokler se ves ta pogon ne iztroši. Dokler se ta človeška hibernacija ne izrazi z zgolj drobnimi zvočnimi trzljaji, koraki po stanovanju, vdih in tiktakanjem ure v tišini... in ob hipoteki...in hipoteki... in hipoteki... in hipoteki. Dokler ves zvok dokončno ne ponikne. In dokler se z vso vibrantnostjo ves ta človeški bal dandanašnjih *les misérables* znova ne vklopi.